

Şanlıurfa Kültürünü Koruma ve Gelecek Nesillere Aktarma Bakımından Sıra Gecelerinin Yapı, İşleyiş ve İçerik Olarak İncelenmesi

Cavit Gelez¹Ali Rıza Özüygun

Abstract

A study on the research for ‘Sıra Geceleri’ considering its structure, mechanism and contents in terms of maintaining the conservation of Sanliurfa Culture and its transfer to the next generation.

This study presents the research that remarks the significance of the conservation of the unequalled city culture, which is called Urfa Sıra Geceleri, which is still current but began to disappear rapidly in today’s global world and its major role for the next generations. The study comprises the history of “Urfa Sıra Geceleri” and its attribute provided with conceptual words, the music and literature, especially ‘Divan Edebiyatı’ and ‘ghazel’ at those nights. When considered socially and culturally, the nights, which are dating back to very old ages, are understood to have a great role in the city culture although nowadays they are seen as a means of entertainment. Especially nowadays, whilst social media causes diversity and gaps between the generations, this cultural event, which is still active, has an important role in terms of minimizing the differences.

Key Words: Sıra Gecesi, Culture, Ghazel-Ghazelhânlık, Urfa

Özet

Bu çalışmanın amacı, kültür miraslarımızdan olan ve hâlâ tertip edilen “Urfa Sıra Geceleri”nin günümüzde hızla yok olmaya başlayan veya küresel bir kimlik kazanan şehir kültürlerinin korunması ve gelecek nesillere aktarılmasındaki rolü; bu gecelerin tarihçesi, mahiyeti, bu gecelere ait kavramlar, bu gecelerde müzik ve edebiyatın -özellikle divan edebiyatı ve gazel- incelenmesidir. Sosyal ve kültürel açıdan ele alındığında çok eski bir gelenek olan bu geceler, her ne kadar günümüzde bir eğlence aracı olarak görülse de şehir kültüründe çok ciddi bir yer aldığı anlaşılacaktır. Özellikle sosyal medyanın kuşaklar arasında meydana getirdiği farklılık ve uçurumların çok belirgin olduğu günümüzde, hâlâ faal olan bu

¹ Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni, cavit.gelez@gmail.com

kültür kurumu kuşaklar arasındaki farklılıkları minimize etme açısından da ayrıca bir öneme sahiptir.

Anahtar Sözcükler: Sıra Gecesi, Kültür, Gazel-Gazelhânlık, Urfa

Giriş

Yaklaşık on iki bin yıllık geçmişiyle ve kültür birikimiyle Anadolu ve Mezopotamya'nın en eski şehirlerinden olan Urfa, geleneklerini günümüze kadar koruyabilmiş ve yaşatmaya çalışan bir şehirdir. Kültürel zenginliğini Türk, Kürt, Arap, Türkmen kültürlerinin bir anlamda yüzyıllar boyunca yoğrulmasıyla bugünlere taşımayı başarmış olan Urfa özellikle mutfağı ve müzik birikimiyle de Anadolu'nun en bilinen marka şehirlerinden biridir. Geleneklerini "şehir" olarak yaşaması da ayrıca şehir kültürünün korunması bakımından önemlidir.

Bu geleneklerden en önemlilerinden biri de özellikle günümüzde Türkiye'nin birçok ilinde (daha çok turistik amaçlı da olsa), televizyon kanallarında, otellerde, restoranlarda ve çeşitli etkinliklerde sadece çiğköfte ve müzik kısmı gösterilen "Sıra Geceleri"dir. Oysa günümüzde dar bir çerçevede ele alınan sıra geceleri tarih, misyon ve içerik olarak hiç de bunu hak etmemektedir.

Sıra Gecelerinin Tarihi

Bu gecelerin veya bilinen adıyla "gezmelerin" tarihi hakkında bir bilgi-belge yoksa da halkın genel kanaati yüzyılları aşan bir geçmişi olduğudur. IV. Murad'ın Bağdat Seferi sırasında Urfa'da konaklaması ve huzurunda Kuloğlu Mustafa adlı bir aşıktan günümüzdeki hoyrat formatında bir parça dinlemesi folklor araştırmacıları tarafından Urfa musiki meclislerine dolayısıyla da sıra gecelerine bir referans olarak gösterilmiştir. Bu bilgiler dikkate alındığında 17. yüzyıldan beri bu gecelerin tertip edildiği sonucuna ulaşılır. Ayrıca Urfa'nın Fransızlar tarafından işgali sırasında bu gecelerini gizliden gizli-ye tertip edildiği, bu gecelerde toplanan paraların Urfa'nın işgalden kurtarılması amacıyla toplandığı ve kurtuluş mücadelesinin planlarının bu gecelerde yapıldığı da halk tarafından bilinen bir gerçektir.

"Peki, bu tarihî gelenek sadece müzik ve çiğköfteden mi ibaret? 35 yıl boyunca sıra gecesiyle ilgili bilgiler toplayan Urfalı folklor araştırmacısı Abuzer Akbıyık, sıra gecesinin bugünkü manâsıyla değerlendirilemeyeceğini, tarihte önemli fonksiyonlar üstlendiğini ayrıntılarıyla ortaya koyan bir çalışmaya imza attı. Akbıyık'ın "Şanlıurfa Sıra Gecesi" isimli çalışmasında Millî Mücadele döneminde Urfa'daki direniş kararının bir sıra gecesinde alındığı ortaya çıkıyor. Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin Urfa şubesinin işgal altında bir sıra gecesinde

kurulduğu da belgeleriyle tespit ediliyor. Sadece belgeler değil, Akbıyık şu anda hayatta olmayan; ancak geçmişte görüştüğü şahitlerin verdiği bilgilerle de olayı teyit ediyor. Mondros Mütarekesi'nin 7. maddesi gereğince 24 Mart 1919'da İngilizler (daha sonra Fransızlara devredeceklerdir) Urfa'yı işgal eder. Yanlarına yörede yaşayan Ermenileri de alan işgal kuvvetleri, halkı sindirme politikası başlatır. Bu baskıya daha fazla tahammül edemeyen bir grup Urfalı, gözlerden ırak bir yerde buluşarak 'çıkış için' nasıl bir metod izleyeceklerini kararlaştırmak ister. Ancak herkesin takip edildiği işgal ortamında bir araya gelmek mümkün değildir. Ermeni işbirlikçiler, haberi anında işgal komutanına ulaştırıyordu çünkü.

Ama büyük buluşma için mutlaka bir yol bulunmalıydı. İşte tam da bu hengâmede devreye "sıra gecesi" girer. Bir Urfa geleneği olan sıra gecesi, zaten her zaman yapılan 'sıradan' bir eğlence değil miydi? Bu fikir Binbaşı Ali Rıza Bey'in aklına yatar. Bir defasında Urfa'nın ileri gelenlerinden Hacı Mustafa ile konuşurken sözü işgale getirir: "Urfalılarından şüpheleniyorlar. Bilmiyorlar ki çiğköfte ile meşguller." mesajı alan Hacı Mustafa, vakit kaybetmeden arkadaşlarını yine bir sıra gecesinde Ali Rıza Bey ile buluşturur. Güllü Osman Efendi'nin evinde toplanan on iki kişi, çiğköfte yoğurup çalıp söyler. Aynı zamanda işgal kuvvetlerine karşı başlatacakları hareketin planlarını da hazırlamayı ihmal etmezler. Bu gecenin sonunda (5 Eylül 1919) Müdafaa-i Hukuk Urfa şubesi gizlice kurulur ve başkanlığına Ali Rıza Bey getirilir. On iki arkadaş, şehirlerini düşman işgalinden kurtarmak için Kur'an-ı Kerim'e el basıp yemin ederken maddî güçlerini de ortaya koyarlar. Eğlence bitip herkes evine dağılırken kurtuluş hareketi için o gece 2 bin altın toplanır."²

Sıra Geceleri ile ilgili Kavramlar

- a) **Sıra Günü:** Geleneksel format genellikle gece yapılmasıdır. Haftanın belli bir günü olan bu güne sıra günü denir.
- b) **Sıra Gezme:** Arkadaş grubunun bir araya gelmesi, toplanması anlamındadır.
- c) **Sıra Arkadaşlığı:** Sıra gecesi grubundaki kişilerin birbiriyle olan yakınlığını ifade eder.
- d) **Sıra Başkanlığı:** Grup üyeleri tarafında seçilen kişidir. Sırayı temsil etme, idare etme, sıranın kasasını tutma, üyeler arasındaki koordinasyonu sağlama, üyeleri ziyaret etme, disiplini sağ-lama gibi görevleri vardır. Başkanın bir de yardımcısı olur. Başkan olacak kişinin örnek bir kişiliğe sahip olması gerekmektedir.

² SÖYLEMEZ, Haşim. Aksiyon Dergisi, 2006, sayı 620

- e) **Sıra Kasası:** Sırada toplanan paralara denir. Toplanan paralar sıra başkanı veya görevlendirilen biri tarafından muhafaza edilir. Bu paralar gerekli yerlere, ihtiyaç sahiplerine, maddi sıkıntıya girmiş üyelere harcanır.

Sıra Gecelerinin İcra Metodu ve Kuralları

Her şeyden önce, Sıra geceleri Urfa kültür hayatında önemli bir yere olup “sıradan gece” değildir. Arkadaş guruplarının her hafta olarak birinin evinde sıra ile yaptıkları için bu gecelere sıra, sıra gezme veya sıra gecesı denilmektedir. Sıra geceleri; sohbet, muhabbet ve musiki geceleridir. Geleneksel oyunların oynandığı, çığköfte, tatlı ve mırra kahvesinin ikram edildiği, tanışma, yardımlaşma ve dayanışma geceleridir.

Bu gecelerin yazılı kuralları barındıran bir metni olmasa da halk arasında belli olan ve çok az değişkenlik gösteren bazı kural ve kalıpları vardır:

- a) **Başkan:** Sıra geceleri ya da sıra gezmelerinin olmazsa olmazlarından birincisi bir başkanın seçilmesidir. Başkan olan kişi genellikle ilk sıra gecesinde oy birliğiyle seçilir. Grubu toplama, yer ve zamanı tayin etme, toplanan yardımlara nezaret etme bakımından faal olması gereken başkanının bilgi ve görgüsüyle de bilinip tanınması gerekmektedir. Başkan sıra gecesinin disiplinin sağlama, geç gelen veya gelmeyen üyelere ceza verme gibi görevleri de yapar.
- b) **Geliş Saati:** Çok önemli bir kuraldır. Buna uymayan üyeler genellikle cezalandırılır. Bu saat genellikle akşam saatleridir. Yılın ilk sıra gecesinde kararlaştırılır.
- c) **Oturma Düzeni:** En yaşlı kişi, varsa sohbet yapacak kişi ve çağrılan misafirler en baş köşeye oturur. Geleneksel Urfa ev salonları uzundur. Yöresel halı ve yastıklarla döşeli olan bu odalarda yere oturulur. Uzanmak, ayak uzatmak, yerini bilmemek ayıp karşılanır. Ev sahibi kapıya yakın oturur. Büyüklerden gerekli terbiye görsün diye getirilen çocuklar ve gençler de kapıya yakın oturur.
- d) **İkramlar:** Eđer yemekli olması daha önceden kararlaştırılmışsa yöresel yemekler ikram edilir. Ama böyle bir karar yoksa genellikle çığköfte, ayran, bostana, mırra, çay, künefe, şıllık tatlısı, baklava gibi ikramlar sıra gecelerinin sofralarında yer alır.
- e) **Misafir Çağırma:** Başkanın ve üyelerini bilgisi dahilinde zaman zaman sıra gecelerine misafirlerin davet edildiği söz konusu olabilir. Ancak başkan ve üyelerin onayı olmadan misafir getirenler cezalandırılır.

f) **Cezalar ve Disiplin:** Kurallar herkese tarafından bilinir ve onaylanır. Bunun dışında çıkanlar para cezası gibi, sıranın kendisine verilmesi gibi cezalar alınır.

Sıra Gecelerinin İçeriği

Urfa halkı kış gelince gruplar halinde sıra gezme geleneğini halen sürdürmektedir. Halkın kendi arasında ve kendi evlerinde gezdiği sıralarda herhangi bir sorun yoktur. Kendi tabii seyrinde gitmektedir. Evlerde yapılan sıra gecelerinde sıranın içindeki etkinlikler değişmektedir. Bazı sıra gecelerinde ağırlıklı olarak memleket meseleleri, bazılarında siyaset, bazılarında mesleki konular veya dini mevzular konuşulur, bazılarında ise hem sohbet edilir hem de musiki icra edilir. Yani sıra gezenlerin meslekleri, tahsilleri ve ilgi alanlarına göre sıradaki etkinlik değişiklik gösterir.

Sıra gecelerinde çoğu zaman sohbet olur. Sohbetler daha çok dini konularda olsa da grubun sosyal ve kültürel statüsüne göre değişkenlik arz edebilir. Konusunda uzman olan kişiler tarafından sohbet verilir. Bu sohbetlerin özellikle gençlere yol gösterme, onları terbiye etme gibi önemli fonksiyon ve amaçları da vardır.

Sıra Gecelerinin Kültüre Katkısı

UNESCO bünyesinde 2003 yılında imzalanan bir sözleşmeyle ülkeler için uluslararası bir sorumluluk alanı haline getirilen Somut Olmayan Kültürel Miras, gelecek kuşaklar için korunması gereken kültür varlığı olarak tanımlanmakta ve “toplulukların, grupların ve kimi durumlarda bireylerin, kültürel miraslarının bir parçası olarak tanımladıkları uygulamalar, temsiller, anlatımlar, bilgiler, beceriler ve bunlara ilişkin araçlar, gereçler ve kültürel mekanlar” olarak kabul edilmektedir. 2006 yılında attığı imza ile Türkiye de bu sözleşmeye taraf olmuş ve böylece bu mirasın araştırılması, derlenmesi, etkin bir biçimde değerlendirilmesi vs. gibi koruma önlemlerini yerine getirme konusunda yükümlülük almıştır. Urfa Sıra Geceleri, çok işlevli ve çok boyutlu bir folklor olayı olarak Türkiye'nin önemli bir somut olmayan kültürel mirası olduğu gibi Aralık 2010'da “İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirasının Temsili Listesi'ne girmeye de hak kazanmıştır.

Sıra geceleri içinde çırak-usta ilişkisi, müzik, yöresel oyunlar, yöresel kıyafetler, yöresel yemekler ve en önemlisi de dil olarak Urfa ağzını barındırdığından bir nevi kültür merkezleri gibidir. Popüler kültüre karşı belli bir duruşu olan muhafazakar bir yapısı vardır. Sosyal yardımlaşmaya önem veren ta-rafiyla da bir bakıma vakıflar gibi, Âhilik Teşkilatı gibi bir işlevi vardır. Ayrıca çoğu zaman kadınların da kocalarıyla birlikte aynı evde fakat kendi aralarında toplanması bakımından da aile kurumunu göz ardı etmeyen bir işlevi vardır.

Bu tarz gecelerin bir şehirde yüzlerce belki binlercesinin haftalık tertip edilmesi bir toplum için çok önemli olan birlik ve beraberliğin sağlanması adında yadsınamaz bir öneme sahiptir.

Sıra Gecelerinde Müzik: Gazeller ve Gazelhânlık

Günümüzde sıra gecelerinde ve medya organlarında icra edilen gazelhânlık geleneğinin geçmişini 17. yüzyıla kadar dayandıranlar vardır. Hatta Kuloğlu Mustafa adlı bir âşıkla IV. Murat arasında geçtiği rivayet edilen bir öykü anlatılır. Büyük olasılıkla âşık edebiyatının 17. yüzyılda yetiştirdiği Kuloğlu Mustafa'nın gazelhânlık geleneğinin ilk temsilcisi sıfatına büründürüldüğü Urfa folklorunda anlatılan bu rivayete göre IV. Murat Bağdat seferinden dö-nerken Urfa'da konakladığı sırada Kuloğlu Mustafa'yı dinlemek ister. Ancak Kuloğlu Mustafa padişahın huzuruna çıkmayı kabul etmez. Bunun üzerine kılıç zoruyla kendisini padişahın hu-zuruna çıkarırlar ve padişaha mahur makamına yakın maya ile başlayan “ Ya bülbül güle kon dikene konma” adlı türküyü okur. Padişah hiç duymadığı bu türkünün makamını sorduğunda Kuloğlu Mustafa, “Kılıçlı makamıdır.” diye cevap verir. O günden sonra Urfa'da bu makamda okunan eserlere “Kılıçlı Makam” adı verilmiştir.

19. yüzyılda Urfa'da gazelhânlık geleneğinin en önemli temsilcisi Mihiş'in oğlu Ali Hafız'dır. Bütün makamları çok iyi bildiği söylenir. Tasavvuf erbabından Dede Osman Avni'nin müezzinliğini yapmıştır.

20. yüzyılın başından itibaren Dede Halil, Kirişçi Halil, Cürre Mehmet, Saatçi Yusuf, Hacı İbiş, Kekeç Muhittin, Damburacı Derviş, Kuşcu Yusuf, Mukim Tahir, Herli Ahmet Ağa, Hafız Ahmet, Bekçi Bakır, Tenekeci Mahmut, Hacı Mahmut Ağa, Kazancı Bedih, Halil Hafız, Kel Hamza, Demir İzzet gibi gazelhânları yetiştiren Urfa'da bu gelenek günümüzde sürdürülmektedir.

Sıra gecelerinde gazelhânlık ve okudukları gazeller musiki faslının olmazsa olmazıdır. Öyle ki içinde gazel okunmayan bir meclise pek de itibar edilmez. Herhangi bir resmi formatı olmamasına karşın bu meclislerin teknik olarak icrâsı hemen hemen aynıdır. Urfa Divanı ile başlayan fasıl daha sonra gazel, hoyrat ve türkülerle devam eder. Gazel ve hoyratlar bir kişi tarafından okunurken türküler koro halinde ve cura, çöğür, kanun, keman, ud, Urfa tanburu, kaval, zurna def, dabruka, bağlama gibi zengin bir enstrüman birlikteliğiyle söylenir. Ancak gazel ve hoyratlar daha çok kemanla okunur.

Urfa musiki meclislerinde icra edilen gazeller arasında Abdî, Kânî gibi mahallî klasiklerin, Kuddusî gibi mutasavvıfların, Ahmet Paşa, Nabî ve Fuzulî gibi divan şairlerinin şiirleri de yer almaktadır. Aşağıda Urfalı gazelhanların okuduğu gazeller şairlerinin mahlaslarına göre alfabetik olarak verilmiştir:

Abdî (1857-1941)

1.

Söyle ey nâzik beden kastın mı vardır cânıma
Ahd ü peymânı unuttun gelmez oldun yanıma

2.

Hüsnün senin ey dilber-i nâdîde kamer mi
Hûri misin ey âfet-i can yoksa beşer mi

3.

Nice bir narı askınla ciğer yansın kebaba olsun
Bu ateşle nasıl cisme-i nizamı zevk-yâb olsun

4.

Güzeldir sevdiğim ağyâre akran eylesem azdır
Hayâl ü fikrim hasr-ı cânân eylesem azdır

5.

Nice bir mastaba-i dehrde nâşâd olalım
Çıkalım çille-i gamdan yeter âzâd olalım

6.

Zâhidâ sanma ki nev-güfte makâlât okuruz
Mey-i aşkı içeriz hüsn-i makâmât okuruz

Ahmed Paşa (?-1497)

Bir dil mi kalmıştır bu tîr-i gamzeden kan olmamış
Bir cân mı vardır ol kemân ebrûya kurban olmamış

Fehîm (1837-1900)

Yanıp bir lale ruhsâre çerâğ olduğun var mı
Seni pervâne veş şem'e şebistân olduğun var mı

Furûğî (1877-?)

Karadan ağa dönüp ders-i dilârâ okuruz
Mekteb-i aşka varıp şimdi elifbâ okuruz

Fuzulî (ö.1556)

1.

Meni candan usandırdı cefâdan yâr usanmaz mı
Felekler yandı âhımdan murâdım şem'i yanmaz mı

2.

Hâsılım yoh ser-i kûyunda belâdan gayrı
Garazım yoh reh-i aşkında fenâdan gayrı

3.

Kerem kıl kesme sâkî iltifâtın bî-nevâlardan
Elinden geldiği hayrı dirîğ etme gedâlardan

4.

Mende Mecnûndan füzûn âşıklık isti‘dâdı var
Âşık-ı sâdık menem Mecnûnun ancak adı var

5.

Cân verme gam-ı aşka ki aşk âfet-i cândır
Aşk âfet-i cân olduğu meşhûr-ı cihândır

6.

Öyle ser-mestem ki idrâk etmezem dünyâ nedür
Men kimem sâkî olan kimdür mey-i sahbâ nedür

Hatâyî (1823-1900?)

Bugün gam tekye-gâhında fedâ bir cânımız vardır
Gönül abdâl-ı aşk olmuş gelin kurbânımız vardır

Kânî (1845-?)

1.

Gam-ı askınla ahvâlım perîşân oldu gittikçe
Cefâ vü cevri-hicrinle ciğer kan oldu gittikçe

2.

Nûş etmediğim dehrde peymâne mi kaldı
Yaslanmadığım gûşe-i meyhâne mi kaldı

Kuddusî (1769-1849)

Aldanma gönül devlet-i ikbâle güvenme
Vârislere âhir kalacak mâla güvenme

Leylâ Hanım (1850-1936)

Rahm eyle bu dil-haste-i nâ-çâra İlâhî
Zahm-ı dilime senden olur çâre İlâhî

Lûtfî (1888-1938)

Nice bu hasret-i dildâr ile giryân olayım
Yanayım âteş-i aşkın ile büryân olayım

Nâbî (1642-1712)

Sakın terk-i edebden kûy-ı mahbûb-ı Hudâdır bu
Nazargâh-ı İlâhîdir makâm-ı Mustafâdır bu

Nezihe Hanım (1880-1971)

1.

Aşkım ebedîdir erecek sanma zevâle
Dönsem elem-i kahr-ı firâkınla hilâle

2.

Gül-ruhlarını gonca-i zibâyâ değişmem
Endâm-ı dil-ârânızı tûbâyâ değişmem

3.

Bir perînin aşkına düştüm çok efgân eyledim
Râz-ı aşkı çok zaman kalbimde pinhân eyledim

4.

Dil-i nâ-şâdımın ne sabrı ne ârâmı kalmıştır
Ne yârın lutfu ne bahtın bana in'âmı kalmıştır

5.

Gönül bir bî-vefâ bir âfet-i bî-dâda düşmüştür
Hülâsâ gayr-ı mümkün gamze-i cellâda düşmüştür

6.

Sabret gönül eyyâm-ı safâ yâre de kalmaz
Gam çekme ki vuslat demi ağyâre de kalmaz

7.

Mecnûn isen ey dil sana Leylâ mı bulunmaz
Bu goncaya bir bülbül-i şeydâ mı bulunmaz

8.

Lâyık mı bu hicran ile ömrüm keder etsin
Gelsin melekü'l-mevt beni mahv u heder etsin

Râsih (?-1731)

1.

Süzme çeşmin gelmesin müjgân müjgân üstüne
Urma zahm-ı sineme peykân peykân üstüne

2.

Tükendi nakd-i ömrüm dilde ser-mâyem bir âh kaldı
Ne vasl-ı ârız-ı dilden ne yârândan nigâh kaldı

Ruhî (?-1605)

Terkib-bend

Sûretde eger zerre isek ma'nide yûhuz

Rûhu'l-kudüsün Meryeme nefh etdiği rûhuz

Sabrî (1800-1871)

Şerh ederken yine tahrîr-i derûn-ı sitemim
Yakdı evrâk-ı dil-i sûzu zebân-ı kalemim

Safvet (1866-1950)

Erbâb-ı safâ taht-ı Cemi bâğda kursun
Sultân-ı kadeh elden ele hükmünü sürsün

Şem'î

Ben beni bilmem neyim dünyâ nedir ukbâ nedir
Söyleyen kim söyleten kim aşk nedir sevdâ nedir

Ziya Paşa (1829-1880)

Terkîb-bend

1.

III. Bend

Bir katre içen çeşme-i pür-hûn-ı fenâdan
Başın alamaz bir dahi bârân-ı belâdan

2.

Âsâfin mikdârını bilmez Süleymân olmayan
Bilmez insan kadrini âlemde insân olmayan

Bir Gazel İcrası Örneği

Tenekeci Mahmut tarafından bestelenen ve daha sonra Kazancı Bedih ile ünlenen aşağıdaki gazel Şair Fehîm'e aittir:

(Nevrûz)

Yanıp bir nar-ı ruhsâre çerâğân olduğun var mı
Senin pervâne ve şem'a şebistân olduğun var mı

(Hüseynî)

Demişsin ey sabâ yok bağ-ı dilde sümbül-i efkâr
Hevây-ı zülfü yâr ile perişân olduğun var mı

(Kürdî)

Gürûh-i zenperestânın demişsin pîriyim zahid
Senin beyt-i senemde Şeyh-i Sen'an olduğun var mı

(Tâhir)

Visal-i iyd-i atâyı nice ümmid edersin sen
O şuhun vaslına iydinde kurban olduğun var mı

(İbrahimî)

Niceler tâlib-i feyzi muhabbet olmak isterler

Senin o tekkey-i uşşâke mihmân olduğun var mı

(Kürdî)

Züleyhâ-yı murade nail olmak hayli müşküldür

Azizim Yusuf-âsâ bend-i zindân olduğun var mı

(Hüseynî)

Per-i rü'yâyı teshir eylemekse maksadın ey dil

Fehimâ mülk-ü Belkıs'e Süleymân olduğum var mı

Yukarıdaki gazelin icrâ biçiminde de görüldüğü üzere Urfalı gazelhânların müzik eğitimi almış ve belli bir sanat disiplini ile sanatlarını icrâ eden İstanbul gazelhânlarından aşağı kalır bir yanı yoktur. Gazellerin musiki ile okunması her ne kadar Osmanlının payitahtı olan İstanbul'da Klasik Türk musikisi kalıpları içinde ve bu sanatın eğitimi ciddi olarak almış gazelhânlar tarafından yapılmışsa da asırlardan beri Türk müziğine en çok katkı yapan ve sanatçı kazandıran şehirlerden biri olan Urfa'da da devam etmektedir.

Sonuç olarak Urfa kültürüne ve müziğine; halkın birlik ve beraberliğine katkılarıyla günümüzde hâlâ faal olarak devam eden sıra geceleri çok değerli bir kültür hazinesidir.

Kaynaklar

1. AKBIYIK, Abuzer. Şanlıurfa Sıra Gecesi, Şanlıurfa: Elif Matbaası, 2006
2. ÖZDEM, Filiz - Güler, Ara - Güllüoğlu, Fahri. Uygarlıklar Kapısı Urfa, İstanbul: YKY, 2002
3. YILMAZ, Dr. Muge. Geleneksel Bir Sohbet Toplantısı & Urfa Sıra Geceleri, Grafiker Yayınları, 2012
4. MACİT, Prof. Dr. Muhsin. Urfa sıra Gecelerinde ve Musiki Meclislerinde Okunan Gazelleri İşlevi ,Millî Folklor, 87. Sayı, s. 86-73, 2010
5. AKBIYIK, Abuzer - KÜRKÇÜOĞLU, Sabri - GÜZELGÖZ, Osman. Şanlıurfa Halk Müziği, Ankara: Şanlıurfa Valiliği Kültür Yayınları, 1999
6. SÖYLEMEZ, Haşim. Urfa Şanını Sıra Gecelerine Borçlu, Aksiyon Dergisi, 620. Sayı, 2006
7. ÖZGÜ, M., S , Turhan, K. Dökmetaş "Notaları İle Uzun Havalarımız", Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1996
8. ÖZBEK, Mehmet, Türk Halk Müziği El Kitabı I Terimler Sözlüğü, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara, 1998

